

FAQ - Hyppigt stillede spørgsmål om eksamen i oldtidskundskab 2019

Nedenfor ses svar på de hyppigst stillede spørgsmål i forbindelse med eksamen i oldtidskundskab. Vær opmærksom på, at der ved de mundtlige prøver i sommerterminen 2019 er hold til prøve efter både de gamle og de nye læreplaner.

Hvilke læreplaner gælder for hvilke hold?

Elever, som er påbegyndt gymnasial uddannelse pr. 1. august 2017 eller senere, følger Lov om de gymnasiale uddannelser og tilhørende bilag, herunder de nye læreplaner fra 2017.

En undtagelse fra ovenstående er, at reformen for den toårige uddannelse til almen studentereksamen er trådt i kraft et år senere end for de øvrige uddannelser. Det vil sige fra skoleåret 2018/19.

Hvilke læreplaner følger elever, der går i 3g i sommerterminen 2019?

Elever, som er påbegyndt gymnasial uddannelse før 1. august 2017, er omfattet af de hidtil gældende regler og følger læreplanerne fra 2013.

For fag uden skriftlig prøve, fx oldtidskundskab C, er der dog mulighed for, at et hold, der er påbegyndt gymnasial uddannelse før august 2017, kan følge den nye læreplan, hvis skolens leder giver lov til det. Det fremgår af § 75, stk. 4 i Lov om de gymnasiale uddannelser. Det betyder, at man, hvis man som lærer ønsker at følge den nye læreplan i oldtidskundskab C, skal spørge sin skoles leder om tilladelse til at gøre det. Hvis vedkommende siger god for det, følger man den nye læreplan. Skolen vil ikke skulle søge dispensation, men det vil naturligvis skulle fremgå af holdets undervisningsbeskrivelse, at holdet er blevet undervist efter den nye læreplan - bl.a. af hensyn til en evt. censor.

Som censor skal man således være meget opmærksom på, om et hold i oldtidskundskab C i 3g følger den gamle eller den nye læreplan.

Adgang til internettet ved prøver under tilsyn

Er der forskel, hvad elever der følger de nye læreplaner og de gamle læreplaner må tilgå på internettet ved en prøve?

Ja, det er der. Reglerne er som følger:

Elever, som følger den gamle læreplan fra 2013

Disse elever er omfattet af de hidtil gældende regler og følger Den almene eksamensbekendtgørelse, som kan findes her: <https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=179722>

Reglerne for eksaminandernes adgang til internettet ved prøver under tilsyn er beskrevet i bekendtgørelsens § 15, stk. 2. Heraf fremgår det, at "Eksaminanden har under prøver, der er underlagt tilsyn, alene adgang til internettet, for så vidt angår egne læremidler, egne notater og egne arbejder". Orientering om rækkevidden og fortolkningen af § 15, stk. 2 kan findes her: <https://www.uvm.dk/gymnasiale-uddannelser/proever-og-eksamen/regler-og-orienteringer>

Elever, som følger den nye læreplan fra 2017

Disse elever er omfattet af to nye bekendtgørelser: Bekendtgørelse om visse regler om prøver og eksamen i de gymnasiale uddannelser og Bekendtgørelse om adgangen til at medbringe udstyr, herunder digitale hjælpemidler, under prøver i de gymnasiale uddannelser. Disse to bekendtgørelser samt en vejledning til bekendtgørelserne kan findes her: <https://www.uvm.dk/gymnasiale-uddannelser/proever-og-eksamen/regler-og-orienteringer>.

Derudover gælder reglerne i Den almene eksamensbekendtgørelse med undtagelse af § 15, § 20 og §§ 40-44 fortsat for elever og kursister, der har påbegyndt gymnasial uddannelse efter 1. august 2017.

NB: Elever på den toårige uddannelse til almen studentereksamen, der erstatter studenterkursustilrettelæggelsen og starter fra 1. august 2018, vil være omfattet af bekendtgørelserne fra dette tidspunkt.

Centralt i Bekendtgørelse om visse regler om prøver og eksamen i de gymnasiale uddannelser er, at de hidtil gældende regler om adgang til internettet til prøver under tilsyn er blevet skærpet. Dette er formuleret i § 6, hvor der står:

”Stk. 3. Adgang til internettet under prøverne er ikke tilladt for eksaminanden, jf. dog stk. 4 og 5, medmindre der for den enkelte prøve er givet adgang hertil.

Stk. 4. Eksaminanden kan under en prøve, hvor adgang til internettet ikke er tilladt efter stk. 3, anvende internettet, for så vidt angår digital adgang til undervisningsmateriale, der på institutionens foranledning er blevet anvendt i undervisningen, og som fremgår af undervisningsbeskrivelsen, såfremt det ikke kan medbringes og opbevares lokalt.

Stk. 5. Egne notater og egne arbejder skal medbringes og opbevares lokalt under prøven. Eksaminanden har dog i tilfælde, hvor materialet har en sådan karakter, at det ikke kan opbevares lokalt, adgang til at tilgå materialet via internettet under prøven.”

(Bekendtgørelse om visse regler om prøver og eksamen i de gymnasiale uddannelser, § 6, stk. 3-5)

Der er med bekendtgørelsen således sket en præcisering af, i hvilke situationer en eksaminand må benytte internetadgang til at tilgå hjælpemidler. Dette præciseres yderligere i vejledningen til bekendtgørelsen, hvor det fremgår, at ”Netadgang må nu kun benyttes, når der er tale om adgang til undervisningsmateriale, der på institutionens foranledning er blevet anvendt i undervisningen, og som fremgår af undervisningsbeskrivelsen, såfremt det ikke kan medbringes af eksaminanden og opbevares lokalt på eksaminandens udstyr.” (Vejledningen, s. 5).

Ovenstående betyder, at eksaminanden, så vidt det er muligt, skal downloade og medbringe alt digitalt undervisningsmateriale og egne noter til prøverne. Det er ikke eksaminanden, men skolen, der beslutter, hvilket undervisningsmateriale der ved den enkelte prøve er internetadgang til, men der skal uanset hvad være tale om et helt bestemt, konkret undervisningsmateriale, som et hold har benyttet i undervisningen, og dette materiale skal være at en sådan karakter, at det i praksis ikke vil være muligt for skolen at opbevare det lokalt, eller for eksaminanden at medbringe det på sin egen computer. Dette undervisningsmateriale skal fremgå eksplicit af undervisningsbeskrivelsen, så det er helt klart for eksaminanderne, hvad der er tilladt at benytte på internettet under prøven.

Fælles for begge læreplaner: Eksamenstekster, monumenter og perspektivtekster

Må man bruge kopi af eksamensteksten til eksamen?

Ja, det må man godt, men det er god skik, at eksaminanden har adgang til hele den tekst, som eksamensteksten indgår i (jf. vejledningen til læreplanen).

Hvad betyder det, når der står, at den antikke tekst/basisteksten og de antikke monumenter ikke må forsynes med vejledende spørgsmål?

Af vejledningerne til oldtidskundskab fremgår det, at basisteksten ikke må være forsynet med hverken spørgsmål eller overskrift, men udelukkende med angivelse af forfatter, værk og side- og linjetal, således at eksamensteksten let kan identificeres af eksaminanden i forberedelseslokalet.

Må en efterantik ekstemporaltekst være sammensat af flere tekststykker fra samme værk eller af forskellige tekster?

Nej. I læreplanen fra 2013 står der ”en efterantik perspektivtekst” og i læreplanen fra 2017 står der ”en efterantik ekstemporaltekst”. Begge dele betyder, at perspektivteksten skal være en sammenhængende tekstpassage fra én tekst. Perspektivteksten må således ikke bestå af flere forskellige tekster eller af tekstpassager klippet sammen fra

forskellige steder i en tekst - en sådan sammensætning af forskellige tekststeder ville i princippet kunne give perspektivteksten en anden mening, end det var forfatterens intention. Perspektivteksten har til formål at vise elevens evne til at sætte den antikke eksamenstekst eller temaer fra undervisningen ind i et kulturhistorisk perspektiv, og som der står i vejledningen til oldtidskundskab, er det vigtigt, at perspektivteksten tydeligt enten taler sammen med den antikke eksamenstekst eller repræsenterer temaer, som har været behandlet i undervisningen. Dette skal være tydeligt for eleven uden en redigering som ovenfor skitseret.

Må man lade enkelte perspektivtekster eller perspektivmonumenter gå igen 3 gange, hvis man kobler dem med forskellige basistekster eller forskellige antikke monumenter?

Nej. Det samme prøvemateriale må højst anvendes to gange på det samme hold – uanset hvad.

Må man bruge tekster på engelsk eller andre fremmedsprog som perspektivtekster?

Nej, det må man ikke. Prøvematerialet skal være på dansk, og derfor skal tekster af fx engelske forfattere være oversat til dansk, hvis de skal indgå i prøvematerialet til eksamen.

Hvor mange billeder af et monument, må man give en eksaminand?

Læreplanen og den tilhørende vejledning indeholder ikke krav om et bestemt antal billeder af et monument, men i udarbejdelsen af prøvematerialet skal man være meget opmærksom på at stille alle elever lige samt give dem mulighed for at vise selvstændighed i opfyldelsen af de faglige mål. Det kan derfor som udgangspunkt være en god ide ikke at vedlægge mange forskellige billeder af et monument, men i stedet at finde et enkelt godt billede af monumentet, da det giver eksaminanden mulighed for selv at disponere sin gennemgang af monumentet.

Må man anvende billeder af rekonstruktioner af et antikt monument i stedet for det originale monument til eksamen?

Nej, det må man ikke. Rekonstruktioner kan være gode at bruge i den daglige undervisning, men til eksamen skal det være de antikke monumenter selv, eksaminanden prøves i. Det er et grundlæggende princip i oldtidskundskab og en central del af fagets identitet og formål, at der undervises på baggrund af antikkens egne udsagn, og det gælder både i forhold til de antikke tekster og de antikke monumenter. (jf. fx vejledning til 2013-læreplanen, s. 2 samt vejledning til 2017-læreplanen, s. 3). Det er et fagligt mål, at eleverne skal kunne ”analysere og fortolke oversatte græske og romerske tekster og græske og romerske monumenter både i deres antikke kontekst og i deres betydning for senere europæisk kultur” og her menes teksterne og monumenterne selv – ikke fortolkende gengivelser af dem, fx rekonstruktioner.

Særligt for 2013-læreplanen

Må man sammensætte eksamensteksten af flere korte digte eller breve?

Nej, det må man ikke. I læreplanen står der ”et enkelt tekststykke”.

Hvad betyder det, at der i læreplanen fra 2013 stilles krav om, at der ”ved eksaminationen benyttes et rent eksemplar af teksten”?

Det betyder, at eleven ved eksaminationen har et rent eksemplar af teksten foran sig, hvori der ikke er taget noter af eleven selv eller af andre. Dette gælder for såvel trykte som elektroniske tekster. Har man i undervisningen brugt elektroniske basistekster, som eleverne har kunnet tage noter i, kan det derfor være nødvendigt at printe en ren pdf-version af teksterne til brug ved eksaminationen. Eleven skal til eksamen placere eksamensteksten i den sammenhæng, hvori den er læst, og derfor er det god skik, at eleven både til forberedelsen og til eksaminationen ikke blot har en kopi af selve eksamensteksten, men har adgang til hele den tekst, hvori eksamensteksten indgår.

Om det antikke monument står der i vejledningen til læreplanen fra 2013, at det, selvom det antikke monument ikke må forsynes med vejledende spørgsmål, vil være naturligt at fremlægge monumentet i den sammenhæng,

hvori det forekommer, f.eks. i en lærebog, et museums katalog eller lign. Her vil monumentet ofte være forsynet med basale oplysninger om mål, materiale, proveniens, beskrivelse af motiv samt en datering. Bruger man til eksamen sådanne billeder af monumenterne, hvor dateringen fremgår, er det væsentligt, at eleven på baggrund af en selvstændig beskrivelse, analyse og fortolkning af monumentet kan begrunde og argumentere for dateringen.

Når det nu ikke længere er et krav i 2017-læreplanen, at der skal eksamineres i et rent eksemplar af basisteksten, vil det så være i orden, at der heller ikke eksamineres i et rent eksemplar af basisteksten på hold, der følger 2013-læreplanen?

Nej, det vil det ikke. Elever, der følger læreplanen fra 2013, eksamineres i et rent eksemplar af basisteksten.

Skal der indgå romerske litteratur som basistekst i prøvematerialet?

I 2013-læreplanen for oldtidskundskab nævnes romersk litteratur eksplicit under kernestoffet, og under de faglige mål står der, at ”eleverne skal kunne analysere og fortolke oversatte græske og romerske tekster” (læreplanens punkt 2.1). Derfor bør romersk litteratur indgå i eksamensspørgsmålene, idet der ved eksamen prøves i de faglige mål, som opfyldes ved hjælp af kernestoffet.

Må man stille spørgsmål til den efterantikke ekstemporaltekst?

I læreplanen fra 2013 og den tilhørende vejledning fra 2014 står der ikke noget om, at man ikke må stille spørgsmål til perspektivteksterne til eksamen, og det betyder, at man i princippet godt må gøre det. Der er ikke tradition for at gøre det i faget, men der er altså ikke noget formelt i vejen med det. Formålet med perspektivteksterne er at prøve eksaminandens evne til at sætte basisteksten eller temaer fra undervisningen i et kulturhistorisk perspektiv, og det er derfor meget vigtigt, at evt. spørgsmål ikke fjerner muligheden for at vurdere eksaminandens evne til selvstændigt at behandle perspektivteksten.

Særligt for 2017-læreplanen

Må man sammensætte eksamensteksten af flere korte digte eller breve?

Ja, det må man, hvis teksterne er af samme forfatter.

Må man stille vejledende spørgsmål eller give instrukser til den efterantikke ekstemporaltekst og perspektivmonumentet?

Nej, det må man ikke. I læreplanen for 2017 må der ikke stilles vejledende spørgsmål til prøvematerialet, og det omfatter både basis- og ekstemporaltekster/perspektivtekster samt monumenter. Det vil til gengæld være hensigtsmæssigt at forsyne den efterantikke ekstemporaltekst og perspektivmonumentet med en overskrift, som giver eksaminanden de nødvendige forudsætninger for at kunne behandle dem. Den efterantikke ekstemporaltekst forsynes desuden eventuelt med en indledning, som giver oplysninger om forfatter, placerer teksten i tid og, hvis det er nødvendigt, introducerer til tekstens indhold og kontekst. På samme måde vil det også være en god ide at forsyne perspektivmonumentet med de nødvendige forudsætninger, det være sig kunstner/arkitekt, værkets titel/benævnelse samt værkets placering og datering.

Hvordan skal man forstå læreplanens formulering: ”Det antikke monument beskrives, analyseres og fortolkes.” Betyder det, at man må give eksaminanderne en datering af monumentet?

Ja, det må man. Der er ikke i 2017-læreplanen krav om, at eksaminanden skal give en datering. Det væsentlige er, at eksaminanden giver en beskrivelse af det konkrete, antikke monument som afsæt for en analyse og fortolkning af samme, og at det er på baggrund af denne beskrivelse, at dateringen af monumentet begrundes.

Hvor finder jeg...

Hvor finder jeg den nye læreplan og tilhørende vejledning?

Den nye læreplan fra 2017 og tilhørende vejledning fra 2019 findes på Undervisningsministeriets hjemmeside:

<https://www.uvm.dk/gymnasiale-uddannelser/fag-og-laereplaner/laereplaner-2017/stx-laereplaner-2017>

Hvor finder jeg den gamle læreplan fra 2013 og tilhørende vejledning?

Den gamle læreplan og tilhørende vejledning fra 2013 findes på her Undervisningsministeriets hjemmeside:

<https://www.uvm.dk/gymnasiale-uddannelser/fag-og-laereplaner/laereplaner-2013/fag-paa-stx>

Hvor finder jeg de generelle regler for prøver og eksamen?

De findes her: <https://www.uvm.dk/gymnasiale-uddannelser/proever-og-eksamen/regler-og-orienteringer>

Held og lykke med eksamen!

Med venlig hilsen

Anne Bisgaard Vase

Fagkonsulent i græsk, latin, oldtidskundskab, almen sprogforståelse og studieretningsprojektet

Direkte tlf.: +45 33 92 51 64

E-mail: Anne.Bisgaard.Vase@stukuvvm.dk